

UDRUŽENJE HRVATSKO POGREBNO DRUŠTVO
SV. ANTO SARAJEVO

Udruženje Hrvatsko pogrebno društvo „Sv. Anto“ Sarajevo
ID_ 4200337380003 TELEFON_ +387 (0) 33 200-887
TELEFON_ +387 (0) 33 555-025 TEL/FAX_ +387 (0) 33 555-026
ADRESA_ Hamze Hume br. 4, 71000 Sarajevo, BiH
E-MAIL_ sv_anto@bih.net.ba WEB_ www.svanto-hpd.com
TRANSAKCIJSKI RAČUN_ 1549995000417565 POREZNI BROJ_ 01075669

Preuzeto sa: **POPTHEO**, <http://poptheo.ba/index.php/hr/>

INTERNET PORTAL ZA TEME IZ POPULARNE TEOLOGIJE I PSIHOLOGIJE

Autor: **prof. Dr. Mario Bernardić**

TRIMINUTE DO PONOĆI-Živimo li u najopasnijem periodu ljudske povijesti ?

Dobro, zašto baš tri minute do ponoći? Ovo „vrijeme“ je „postignuto“ još prošle godine, a kumovale su mu ponajviše dvije datosti: kronična nezainteresiranost najvećih svjetskih zagađivača da konačno poduzmu neke konkretne mjere i korake glede smanjenja emisije *stakleničkih*, kao i ostalih štetnih plinova, te početak nove utrke u nuklearnom naoružavanju. I jedno i drugo je kadro okončati svijet kakav poznajemo, s tim naravno, ono prvo bi nas ubijalo polako, a ono drugo temeljito i „na brzaka“.

S obzirom da postignuto vrijeme već godinu dana stoji kako stoji, to znači da one tri minute u svakom slučaju ne treba uzimati doslovno. Međutim, znači da ovakav svijet zasigurno nezaustavljivo kreće niz brdo ukoliko se neke stvari hitno ne promjene, kao i sam način razmišljanja svjetske politike i ekonomije. A nažalost, to se još uvijek ne mijenja usprkos svim opomenama i zloslutnim predviđanjima. Jednostavno, brzi profit i hitro postizanje političke i vojne nadmoći još uvijek su puno važniji od dugoročne brige za *opće dobro*.

Mogu li se nekako one tri minute detaljnije precizirati?

Koliko ga to dođe dana, mjeseci ili godina!? Ipak je to prevažno pitanje, a i ono, da se ne započinju dugoročni projekti i poslovi ukoliko je već vrijeme iscurilo! Nažalost ili na radost, to nije moguće precizirati u smislu određenog datuma, kao što to bijaše između ostalog na primjeru famoznog 21.12.2012. „Slučajevi“ prije toga govorili: „Ma 100% sigurno, rekle Maje“! Pa dobro, da su s Majama zajedno u proročkom zboru bili čak Inke i Asteci, zašto bi baš oni to trebali znati?

Sloboda ili sudbina?

Malo gdje ljudska glupost i oholost tako veličanstveno dolaze do izražaja kao na spomenutom području predviđanja *doslovnog* datuma sudnjeg dana. Ovdje u igri imamo jednostavno toliko veliki broj promjenjivih varijabli da ni najveći ljudski umovi ne mogu sve to obuhvatiti, sistematizirati i na temelju toga nešto konkretno zaključiti. Napose, ovdje se radi o ljudskoj slobodi, odnosno, o izuzetno velikom broju pojedinačnih ljudskih sloboda, a to po sebi nikomu nije predvidljivo, jer da jeste, ne bi smo više uopće mogli govoriti o postojanju slobode. Otprilike, u tom smislu se kreće i biblijsko poimanje povijesti, koju **Martin Buber** označava kao *događajuću povijest*. Ovo bi značilo da se konkretna povijest ne događa niti po nekom striktnom božanskom planu, a niti po ljudskom.

Tomu naprotiv, povijest se događa kao posljedica interakcije ovih dvaju planova, tj. sloboda. Biblija po sebi ne poznaje nekakvo fiksirano predviđanje sudnjega dana, gdje bi Bog upoznao ljude sa skorim uništenjem, koje po sebi više ne bi bilo pomjerljivo i odgodivo. Sasvim suprotno, po bibliji je čovjek aktivni sudionik povijesti koji svojim stavovima i radnjama izravno utječe i na svoju vlastitu budućnost. To je osobito uočljivo u priči o proroku Joni koji stanovnicima Ninive naviješta skorou propast. Međutim, nakon što se ovi na njegovu propovijed obratiše, i sam Bog mijenja svoj naum s Ninivom. To je također vidljivo iz djelovanja proroka Jeremije koji upozorava narod na dolazak skore okupacije i sužanjstva. U ovom slučaju se zapravo više radilo o sumiranju općeg stanja, tj. o suočavanju naroda s posljedicama njegovog sveobuhvatnog moralnog, ljudskog i političkog propadanja, a ne toliko o izričitom božanskom planu. Premda se suvremenici čine kao neoprostivi *fatalist*, Jeremija je izgledno puno više nepopravljivi *racionalist*. „Usuđuju se usred grijeha proglašavati trajan mir“ (Jr 14,13). Naime, proroku je jasno da tolika količina nemoralna i nerada ne može dobro svršiti, te da će Babilon kao nezaustavljiva vojna i politička sila toga vremena znati to jako dobro iskoristiti. Kako to mnogo kasnije i sam Gospodin Isus primijeti, kraljevstvo nikada ne propada izvana, nego iznutra (Lk 11,17). Gdje se ljudi čvrsto drže skupa nadvladat će svaku opasnost i svakog neprijatelja. S druge strane, gdje iznutra počne cvjetati nepovjerenje, a uhodane relacije pucati po šavovima, tu će svaka bjelosvjetska bitanga i protuha moći tumarati i raditi što ga je volja.

Čovjek koji je spasio svijet

Ljudi svakih malo izmisle neki novi nadolazeći sudnji dan. I ovih dana nas mašio jedan (nešto sa obratom magnetnih polova zemlje), prije toga spomenuta 2012., pa 2005. (poravnanje planeta i *gravitaciona super simetrija*), zatim 1999. („Rek' o Nastradamus sigurno – III. svj. rat“), pa već davna 1985. (neki nas asteroid trebao pogoditi) itd. Pored svih ovih najavljenih spektakularnih apokalipsi, danas se čini kako smo sveopćoj propasti ipak bili najbliži 26. rujna 1983. Naime, toga dana je pukovnik Sovjetskih strateških nuklearnih snaga **Stanislav Petrov** bio dežurni u zapovjednom centru OKO, smještenom nedaleko od Moskve. Pukovnik Petrov je bio jedan od nekolicine sovjetskih časnika s najosjetljivijom mogućom dužnosti. Nadgledao je potencijalne nuklearne prijetnje od strane Amerike i u skladu s tim je trebao alarmirati predsjednika (Generalnog sekretara KP-a) i generalštab. Dakle, toga 26. rujna 1983. sofisticirana elektronika je u jednom trenutku prijavila ispaljivanje pet ICBM-ova od strane Sjedinjenih Država, i činilo se da lete pravo prema Moskvi. Pukovnik Petrov je morao pritisnuti „crveni gumb“ kojim bi se nezaustavljivo pokrenuo proces sovjetskog nuklearnog protunapada, ali nije pritisnuo. Kako će kasnije posvjedočiti, jednostavno mu je nešto bilo čudno: Zašto bi Amerikanci napali SSSR sa samo pet projektila? Takvo nešto bi bilo posve kontraproduktivno za SAD, upravo stoga jer bi Rusima ostavljalo mogućnosti, vremena i prostora za puni protunapad. Kasnije se ispostavilo da napada naravno nije ni bilo ... najvjerojatnije se radilo o tomu da su vojni sateliti krivo očiteli odbljesak sunca od oblake kao nadolazeće projekte. Premda će ga spomenuta samostalna i smjela odluka koštati karijere, a i živaca, Stanislav Petrov je ostao zapamćen kao „čovjek koji je spasio svijet“.

Navedeni napeti događaj nam sugerira slijedeće: Kao prvo, ljudska sloboda, kakva god da je, ipak postoji, te uistinu može biti veća od svakog zlog usuda. Kao drugo, poslovično nevaljali političari koji se itekako vole igrati s vatrom, na ona najosjetljivija vojna mjesta ipak stavljaju najbolje što imaju: maksimalno staložene i razumne ljude. Tako npr., u ruskoj vojsci i dan danas ne možete obnašati bilo kakvu osjetljivu dužnost ukoliko ste dijete rastavljenih roditelja. Zašto? Pa vojna psihologija zna da rastava roditelja u duši svakog djeteta ostavlja trajnu i neiscjeljivu pukotinu, koja bi se zatim jednog dana pod velikim pritiskom osjetljive i stresne dužnosti mogla pretvoriti u potpunu razvalinu. Dakle, ovdje jednostavno ne smije biti greške. Psihopatima, pa čak vidimo i onim samo nježnim osjetljivim dušicama, nema mjesta igrati se sa eksplozivom, a pogotovo ne s „nuklearnim crvenim dugmičima“! To je zadatak za najnormalnije i najpametnije među normalnima i pametnima! Sve ovo skupa opet sugerira drugu važnu datost: Nijedan svjetski lider ne želi da bude lider iz nekog opskurnog podzemnog bunkera. Bez brige budite, vole oni svoje vile, limuzine, svite, a još više osjećaj moći koji proizlazi iz vladanja nad živom i funkcionalnom nacijom. Nitko iole normalan ne želi da bude „gospodar duhova i ruševina“. Zato kad kažemo da se svjetski lideri vole igrati s vatrom, pod tim mislimo da se oni prvenstveno vole igrati s kontroliranom i

ograničenom vatrom. Totalni požar bi i za njih same bio kontraproduktivan i fatalan kao i za sve ostale!

Statistika, a ne slučaj

Kao što još na početku rekosmo, govor o nekom određenom i konkretnom datumu Sudnjeg dana jednostavno nije smislen. Pa čak se ni sam Isus nije usuđivao nešto tako predviđati: „A o onom danu i času nitko ne zna, pa ni anđeli nebeski, ni Sin, nego samo Otac“ (Mt 24,36). Dakle, ovaj se dan ljudskim snagama jednostavno ne može predvidjeti, ali zato se može na određeni način naslutiti. Što bi to značilo? Pa to da neki događaji gravitiraju prema Sudnjem danu, premda ga ne naznačuju posve sigurno. U 13. poglavlju Markova evanđelja Isus progovara o takvim znakovima: mržnja, progonstva, glad, potresi, ratovi itd. Ovakvih znakova je oduvijek bilo, kako rekosmo, oni nikada ne sugeriraju neki točan i određen datum samoga „kraja“, ali gravitiraju prema tome. Mogli bi smo reći u tom smislu: Igrati se s kaosom je uvijek opasno, jer kaos se po sebi u svakom trenutku može oteti kontroli i pretvoriti se u potpuni i konačni kaos. Ta ideja otprilike stoji i u središtu priče o „satu apokalipse“. One tri minute ne znače ni tri minute, ni tri sata, a ni tri godine, nego znače da stvari bilo kojeg časa mogu definitivno i nezaustavljivo krenuti niz brdo, pa bez obzira bilo to već sutra ili za sto godina. Kad smo već kod znanstvenih predviđanja o sudbini ovoga svijeta, recimo da neki veliki umovi poput npr. **Stephana Howkinga** danas kažu da svijet ovakav kakav jest u svakom slučaju neće moći preživjeti duže od narednih stotinu godina, te da bi se čovječanstvo još jedino trebalo pozabaviti pitanjem kolonizacije drugih planeta. Ono, ova civilizacija je svakako osuđena na propast, ali trebala bi se barem još pobrinuti da pedesetak ljudskih parova bude poslano nekamo u svemir, kako bi ljudi mogli nastaviti postojati kao vrsta.

Mikro i makro kaos

Kada govorimo o prijetnji ekološkog zagađenja ili nuklearnog rata, tu govorimo o nekim velikim globalnim stvarima o kojima mali čovjek ne odlučuje, ili ipak odlučuje? Sudjelujem li i sam u potrošačkoj groznici, za koga glasujem na izborima? Na prvu se čini da dobri pojedinci ne čine nikakvu prevagu naspram raspamećene mase, ili ipak čine? Ne smijemo zaboraviti da sve dobre stvari obično imaju skroman i neprimjetan početak, dok zlo uvijek voli prostran i raskošan put te puno medijske pozornosti!

No, pored ovih tehničkih prijetnji i opasnosti danas se susrećemo i s nekim vrlo opasnim sociološkim strujanjima, odnosno, sa onim što bi **René Girard** nazvao *krizom razlika*. Naime, društvo da bi normalno funkcioniralo mora se oslanjati na fine i suptilne kulturološke razlike. To jest, u društvu se mora znati tko je tko, i što je čija zadaća: Mora se znati tko je roditelj, a tko dijete; tko muž, a tko žena; tko je stručnjak, a tko amater; tko je vojnik, a tko radnik; tko se bavi poučavanjem, a tko proizvodnjom. Zanimljivo, Girard kaže da je jedan od prvih znakova spomenute krize razlika nepoštivanje fakultetskih diploma, i uopće stručnosti. Dakle, upravo ono što nam se događa danas na našim prostorima: ono, da nerijetko imamo situaciju da je ministar neki „šestičar“ koji je studirao deset godina, dok brojni izvrsni studenti na kraju čame na birou ili jednostavno čuvaju ovce, kako se nedavno o tome moglo čitati o jednom konkretnom slučaju iz banjalučkog kraja ...

I čemu vodi ova situacija? Pa Girard je tu vrlo kratak i jasan: kad padnu fine kulturološke razlike, jedini način da se ponovno uspostavi nužna društvena *diferencijacija* jest sila. Tu opet dolazimo do Heraklitove maksime: „Rat je otac svega, kralj svega; neke je postavio za vladare, a neke za robove“!

Kako se ponašati u 3 minute do ponoći?

Zanimljiva je ona priča o **Arhimedovoj** smrti. Dok je trajala rimska opsada njegove Sirakuze, on kao da ništa od toga nije primjećivao, nego je bio duboko zadubljen u svoj rad. Konačno, jednog dana mu se na vratima pojavio siloviti rimski legionar, a Arhimed je i dalje bio zadubljen. Vojnik ga je tjerao da napusti svoju sobu, stan i zgradu, a Arhimed mu je tada navodno ljutito odbrusio: „Noli turbare circulus meos“ - Ne diraj moje krugove! Na to je legionar likvidirao Arhimeda, a njegova krv natopi njegove krugove, tj. njegov znanstveni rad iz oblasti geometrije koji je bio na stolu. Dakle, mogao se Arhimed spasiti da je bolje slušao legionara, ali tada izgledno ne bi bio više onaj

Arhimed kakvog pamti povijest. Njegova posvećenost radu mu je na kraju došla glave, ali mi za njega ne bi ni znali da nije bio takav kakav jest, radu posvećen. Posvećenost vlastitoj misiji do samoga kraja ga je i učinila većim od sebe samoga, kao i od nesretnih okolnosti njegovog vremena.

U suočenosti s nadolazećom opasnosti ljudi mogu reagirati na najrazličitije načine. Neko besciljno bježi, netko pada u depresiju, netko će se opet žestoko provešeliti dok još može ... svakako treba spomenuti i onu egzotičnu kategoriju *Preppers-a*. Radi se o pravom subkulturnom pokretu, situiranom mahom u SAD-u, čiji sudionici i pobornici i nemaju druge zanimacije do li vršenja mukotrpnih priprema za Sudnji dan. Navlače konzerve i tegle u svoja skloništa, skupljaju oružje i municiju, treniraju razne vještine preživljavanja u ekstremnim okolnostima, razrađuju potrebnu taktiku itd.

Moglo bi se još toga nabrajati, ali ipak mislim da je najizvrsniji put biti do kraja posvećen činjenju dobra i onomu što se voli. To je zapravo i jedini mogući scenarij čovjekovog spasa, „jer kakva je korist čovjeku ako zadobije sav svijet a duši svojoj naudi“ (Mk 8,36)? Tomu naprotiv: tko ustraje do kraja, taj će se spasiti (Usp. Mt 10,22)!

U Sarajevu, 27. srpnja 2016. godine

MARIO BERNADIĆ

profesor (dogmatske teologije) na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu

Habitus (cucullus) non facit monachum

(Matija (kukuljica) ne čini redovnika)

latinska poslovice

Don Mario Bernadić rođen je 1975. god. u Sarajevu gdje završava osnovno i srednjoškolsko obrazovanje. Kao svećenički kandidat Vrhbosanske nadbiskupije završava filozofsko-teološki studij 2001. god. u Sarajevu. Iste godine na Petrovo u Sarajevskoj katedrali zaređen je za svećenika. Poslije toga obnaša dužnost župnog vikara u Žepču, Novom Travniku i Sarajevu. 2004. god. odlazi na post-diplomski studij katoličke teologije u Innsbruck (Austrija). U okviru instituta za sistematsku teologiju pri Leopold – Franzens Univerzitetu, specijalizira se u području dogmatske teologije pod vodstvom Dr. Jozefa Niewiadomskog. Doktorsku tezu pod nazivom “Transformacija suda: promjena sudačkog mišljenja u postkoncilskoj katoličkoj eshatologiji njemačkog govornog područja” uspješno brani 28. travnja 2009. god.

S početkom akademske godine 2009./2010. imenovan je višim asistentom i predavačem pri katedri dogmatske teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu, te na Teološko-katehetskom institutu u Mostaru. 2014. god. unaprijeđen je u znanstveno zvanje docenta. Pored navedenoga, obnaša dužnost nadstojnika fakultetske knjižnice; generalni je tajnik Sinode Vrhbosanske nadbiskupije, a u periodu od 2012.-2015., u svojstvu predstavnika Katoličke Crkve bio je član izvršnog odbora Međureligijskog vijeća u BiH.

Autor je većeg broja znanstveno-teoloških i popularno-teoloških članaka. U svom znanstvenom radu osobito se bavi pitanjima tzv. dramatske teologije, s posebnim osvrtom na problem nasilja u religiji i kulturi. Drugo područje zanimanja pronalazi u graničnim pitanjima između teologije i egzaktnih znanosti. Urednik je internetskog portala Poptheo.ba koji se bavi teološkim i psihološkim temama.

Član je Upravnog odbora UDRUŽENJA HRVATSKOG POGREBNOG DRUŠTVA „Sveti Anto“, SARAJEVO